Capitis deminutio minima

Cílem této práce je analyzovat institut nazývaný *capitis deminutio minima*. Nejprve se zabývám pojmem *caput*, který v římském právu vyjadřuje právní osobnost člověka. Ta má ve starověkém Římě tři složky – stav svobody, stav občanský a stav rodinný.

Osoby bez právní subjektivity, otroci, jsou předmětem práv, nikoli jejich subjektem. Liší se tak od osob v právním slova smyslu, svobodných, které rozlišujeme na Římany a cizince. Poslední ze znaků právní osobnosti člověka je příslušnost k určité římské rodině. Nad všemi členy *familie* má pravomoc otec rodiny, *pater familias*, kterému jsou rodinní příslušníci podřízeni. Vykonává nad nimi širokou pravomoc, včetně práva nad životem a smrtí. S tématem úzce souvisí také sepětí s náboženským vnímáním římských občanů, kteří uctívali vlastní rodinné a rodové bůžky, takže změna rodinného stavu pro ně v tomto ohledu nabývala zásadního významu.

Každý stav člověka mohl prodělat změnu, ze svobodné osoby se stal za určitých právem stanovených podmínek otrok, z římského občana cizinec. Tyto dva případy nazýváme *capitis deminutio maxima* a *media*.

Stěžejním tématem diplomové práce je změna stavu rodinného (*capitis deminutio minima*), tedy přechod z jedné římské familie do druhé. To se dělo slavnostním jednáním zvaným arrogace, ke které bylo potřeba svolení komicií, adopcí, jež se uskutečňovala pomocí obrazného trhu (*mancipatio*), legitimací, uznáním dítěte za vlastní otcem rodiny. Dále se jednalo o podrobení se moci manželské, které mělo tři formy – *confarreatio*, *coemptio*, *usus*, kterými manželka vystupovala z pravomoci svého otce a stávala se podřízenou moci manželově. Dalším způsobem bylo *dare in mancipio*, mancipací provedené převedení do jiné rodiny, zpravidla z důvodu odpovědnosti za škodu, které se otec rodiny zbavoval tím, že poskytl podřízeného škůdce poškozenému, aby si u něj dluh odpracoval. Osoby pod mocí *patris familias* nazývané tzv. cizího práva (*alieni iuris*) mohly být osvobozeny od moci otce rodiny emancipací.

Přechod z jedné rodiny do druhé dopadal jak do sféry osobní, majetkové, tak náboženské. Vliv na veřejná právo však neměl.

Závěr práce se zabývá situacemi podobnými malé kapitisdeminuci, které jí však ve skutečnosti z rozličných důvodů nejsou.